

Usporedba polifonog jezika prve sonate u g-molu J. S. Bacha i prve sonate u g-molu E. Ysayea

Stojanov, Joško

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Music / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:116:354986>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-19**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VI. ODSJEK

JOŠKO STOJANOV

USPOREDBA POLIFONOG JEZIKA
PRVE SONATE U G-MOLU J. S. BACHA I
PRVE SONATE U G-MOLU E. YSAYEA

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VI. ODSJEK

USPOREDBA POLIFONOG JEZIKA
PRVE SONATE U G-MOLU J. S. BACHA I
PRVE SONATE U G-MOLU E. YSAIEA

DIPLOMSKI RAD

Mentor: nasl. red. prof. art. Orest Shourgot

Student: Joško Stojanov

Ak.god. 2022./2023.

ZAGREB, 2023.

DIPLOMSKI RAD ODOBRILO MENTOR

nasl. red. prof. art. Orest Shourgot

Potpis

U Zagrebu, 15.09.2010.

Diplomski rad obranjen

POVJERENSTVO:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

OPASKA:

PAPIRNATA KOPIJA RADA DOSTAVLJENA JE ZA POHRANU KNJIŽNICI MUZIČKE
AKADEMIJE

SAŽETAK

Ovaj završni diplomski rad bavit će se analizom i usporedbom prvih sonata Johanna Sebastiana Bacha te Eugenea Ysayea. Kroz analizu će se istraživati razvijanje violinističkog repertoara u razdobljima baroka i prve polovice 20. stoljeća (koje odlikuje mnoštvo pokreta eksperimentalnih stilova). Usporedbom tih dviju sonata pokušat će se odrediti koji su elementi ostali neizbježno nasljedstvo još od Bachovih 6 sonata i partita, a koje elemente je Ysaye formirao kao nove tehnike stvaranja i prenošenja glazbe.

Ključne riječi: Bach, sonata, violina, Ysaye

SUMMARY

This final thesis will work through analysis and comparison of the first violin sonatas by Johann Sebastian Bach and Eugene Ysaye. The results of analysis will try to help with exploring the formation of violin repertoire within periods of Baroque and the early 20th century (which is known for many new experimental movements). By comparing the two sonatas, the attempt will be to determine which elements are the never-ending legacy since Bach's 6 sonatas and partitas, and which elements Ysaye formed as new means of creation and expansion of music.

Key words: Bach, sonata, violin, Ysaye

Sadržaj:

1. Uvod.....	1
2. Analiza Bachove prve sonate.....	2
2.1 Predgovor prvoj sonati.....	2
2.2 Analiza stavaka.....	3
2.2.1 Adagio.....	3
2.2.2 Fuga.....	3
2.2.3 Siciliana.....	4
2.2.4 Presto.....	5
2.3 Problematika notnog zapisa fuge.....	6
3. Analiza Ysayeve prve sonate.....	7
3.1 Predgovor prvoj sonati.....	7
3.2 Analiza stavaka.....	8
3.2.1 Grave.....	8
3.2.2 Fugato.....	9
3.2.3 Allegretto poco scherzoso.....	10
3.2.4 Finale con brio.....	10
4. Pogovor analizama.....	12
4.1 Bachovo nasljedstvo.....	12
4.2 Ysayevo nasljedstvo.....	12
5. Zaključak.....	13
6. Literatura.....	14
7. Notna građa.....	14

1. Uvod

Bachovih 6 sonata i partita nastaju 1720-ih godina. Najveći dokaz važnosti ovog ciklusa je činjenica da su stavci iz istog opusa obavezna violinistička literatura za sve stupnjeve obrazovanja i umjetničkog razvoja. Zbog svojih kvaliteta sveobuhvatne problematike sviranja violine, Bachova glazba služi kao priručnik koji odgovara na sva pitanja poput intonacije, višeglasnog sviranja, organizacije prstometa itd. Obzirom da Bach službeno nije bio inovator poput Ysayea, u smislu eksperimentiranja tehnikama lijeve i desne ruke, on je ipak izvukao do tada nepoznati maksimum onoga što je već bilo poznato. Više od 200 godina nakon Bachovih 6 sonata i partita, 1923. godine nastaje Ysayev ciklus 6 sonata. Slušajući izvedbu Bachove prve sonate u g molu, na recitalu svojeg kolege i prijatelja J. Szigetija, Eugene Ysaye pronalazi inspiraciju za stvaranje vlastitog ciklusa za solo violinu¹. Poznato je da su skice za svih 6 sonata nastale u roku od 24 sata. Za razliku od Bachovih djela, Ysayeva djela uglavnom nisu dio obavezne literature u obrazovnom pogledu. Usprkos tome, Ysaye je svojim skladbama postigao jednaku razinu kvalitete, inovativnosti i iskorištavanja krajnjih granica violinizma. Analizom i usporedbom dvaju navedenih ciklusa, iz prethodno navedenih razloga, sigurno će mnogo rezultata objasniti zašto su ova djela najvažniji primjeri violinističkog repertoara.

¹ Schwarz, B. (2001). Szigeti, Joseph. *Grove Music Online*. Retrieved 1 Sep. 2023, from <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000027314>.

2. Analiza Bachove prve sonate

2.1 Predgovor prvoj sonati

Sonata je napisana u tada dobro poznatom obliku *sonate da chiese*, odnosno crkvene sonate, koja je dobila ime po mjestu gdje je najčešće bila izvođena. Struktura stavaka je lagani-brzi-lagani-brzi. Bachove sonate za solo violinu dijele uzorak polaganog preludija, zatim fuge, nakon čega u drugom paru nastupaju sporiji stavak nježnog karaktera i brzi stavak u binarnom obliku². Zanimljivost koja se javlja prije samog početka notnog zapisa je jedna snizilica, koja bi označavala tonalitet d-mola, a ne g-mola koji jasno najavljuje prvi akord u stavku. Razlog tome je još danas tema rasprave, međutim najčešća objašnjenja su, ili snizilica manje u svrhu lakšeg zapisivanja alteriranih tonova, ili dorski oblik g-mola³.

² Mangsen, S. (2001). Sonata da chiesa. *Grove Music Online*. Retrieved 1 Sep. 2023, from <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000026196>.

³ Powers, H. (2001). Dorian. *Grove Music Online*. Retrieved 1 Sep. 2023, from <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000008032>.

2.2 Analiza stavaka

2.2.1 Adagio

Prvi stavak sonate je u četvero-četvrtinskoj mjeri i podijeljen je u dva dijela. Započinje akordima koji čine harmonijsku progresiju I-II-V-I kroz 6 i pol doba. Između akorada pojavljuju se prohodni tonovi sitnih ritamskih vrijednosti, što određuje improvizacijski karakter cijelog stavka. Druga doba 6. takta je nastup note f1, prve note u donjem glasu koja se javlja zasebno, te nakon nje dolazi silazna ljestvična progresija do tona a. Kraj ove progresije ne završava u prvom stupnju g-mola, već u petom stupnju s oktavom tona d, a to je ujedno i početak drugog dijela stavka. Na prvoj dobi 13. takta pojavljuje se korona, koja osim što prati tijek i tenziju glazbe, također dijeli stavak u omjeru zlatnog reza. Završni dio drugog dijela i cijelog stavka započinje dijelom nalik reprizi u trećoj dobi 15. takta, gdje Bach preko c-mola modulira u početni g-mol. Završna melodijska linija u trećoj dobi 21. takta stvara veliku tenziju s vođicom fis i alteriranim tonom as, što se na kraju riješi četverodbnim kvintakordom g mola pod znakom korone.

2.2.2 Fuga

Jedina fuga u ciklusu koja ima dodatnu oznaku „Allegro“ označena je dvo-polovinskoj, odnosno „*alla breve*“ mjeri. Stavak je također jedini napisan u obliku troglasne fuge, što rezultira izvlačenjem punog potencijala instrumenta. Tema fuge je kratka i sastoji se od 9 nota (3 puta 3). Simbolika brojeva je često prisutna u Bachovim djelima i nikada nije slučajnost. Značenje simbola uglavnom sadrži biblijsku tematiku, što dokazuje Bachovo veliko znanje teoloških znanosti. Prvi dulji međustavak nastupa u drugoj dobi 6. takta, slog je prorijeđen latentnom polifonijom i završava *strettom* teme. *Stretta*, koja je inače odlika nastupa završnog dijela fuge, stvara veliku tenziju koja puno jače izražava kontrastni karakter novog nastupa teme u visokom registru violine. Slijedi dugi provedbeni dio u kojima Bach provlači glavu

teme i zadnji motiv teme kroz mnoge tonalitete i glasove, a od 30. takta počinje dugi središnji međustavak. Početak međustavka je silazna kromatska figura u gornjem glasu s akordima na teškim dobama koji u horizontalnom nizu tvore polifone melodijske linije. Drugi dio provedbe započinje uzmahom na drugu dobu u taktu 35. Kroz 6 i pol taktova tri glasa se izmjenjuju kao ležeći i prohodni tonovi, nakon čega slijedi 10 taktova šesnaestinskog jednoglasja, odnosno latentne polifonije, koji završavaju novim nastupom teme. Ovoga puta tema prvi puta povremeno nastupa u pratnji troglasnog kontrasubjekta, a u taktu 58 glava teme se pojavljuje istovremeno u sva 4 glasa, odnosno ostatak teme nastavlja u dva glasa. Završna kadenca vodi u B-dur te slijedi duži lirski međustavak. Završetak međustavka označava *stretta* teme, koja dijeli stavak na omjer zlatnog reza, i ovoga puta zaista najavljuje završnu ekspoziciju fuge. Posljednja javljanja teme popraćena su velikim dijelom već iskorištenih motiva u stavku. Sami kraj započinje u 87. taktu s notom g koja, iako je šesnaestinka, služi kao pedalni ton kroz 3 takta. Predzadnji takt u sebi ima šezdesetčetvrtinsku pasažu kroz takt i pol, a stavak završava oktavnim kvintakordom g mola s koronom na završnoj duploj crti (iza akorda).

2.2.3 Siciliana

Spori stavak sadrži jednu temu u ritmu *siciliane*. Veliki kontrast u odnosu na prethodni stavak postignut je na nekoliko načina. Promjena mjere u trodobnu ima opuštajući učinak zbog svoje plesne prirode. Stavak je dvoglasan, te se glasovi izmjenjuju u dijalogu. Troglasni ili četveroglasni akordi predstavljaju proširivanje harmonije. Sami početak je tema u basu, u B-duru nakon čega u gornja dva glasa dolazi odgovor. Nastavak stavka je kratki komplementarni obrazac polifonije u kojem se glasovi izmjenjuju. Ovaj izmjenični obrazac će se razraditi kroz cijeli stavak, bilo u izmjeni glasova, izmjeni ritmičke strukture ili izmjeni trajanja međustavaka prije pojave nove teme. Dva tonalitetna prolaza u taktovima 6 i 8 na kratko ponovno vrata improvizacijski osjećaj kao iz prvog stavka. Takt 13 na drugoj osminci prve dobe ima trenutak šesnaestinske *general pauze*, što je vrlo rijetka pojava u cijelom ciklusu (Ciaccona i Largo).

2.2.4 Presto

Posljednji stavak sonate je u tro-osminskoj mjeri. Trodobna mjera i brza oznaka stavka zaokružuju cijelu skladbu u jedno. Trodobnost nije prekinuta, međutim brzi tempo stavka preko svojih melodijskih linija ili sekventnih ponavljanja na svoj način zaobilaze pravila trodobne mjere. Započinje silaznim rastavljenim kvintakordom g-mola te je kroz cijeli stavak ispisan u potpunosti kroz sekvence, izuzevši krajeve repeticija kadencama petog i prvog stupnja.

2.3 Problematika notnog zapisa fuge

Drugi stavak sonate nosi brojna pitanja oko notnog zapisa u odnosu s primijenjenim sviranjem napisanog. Prva tema na početku već postavlja pitanje u vezi poteza gudala. Postoji nekoliko mogućnosti. Obzirom da tema počinje na uzmahu, a ne na teškom dijelu dobe, ona mora početi od vrha gudala. Nadalje, dvije šesnaestinke mogu se odsvirati pod lukom, što je uobičajena tradicija ako su dvije note u pomaku intervala sekunde. Tako idući nastup teme ponovno kreće od vrha. Druga opcija je da se šesnaestinska figura svira odvojeno, a posljednja nota prve teme i prva nota imitacije dijele odvojeni potez gudala od vrha. Druga mogućnost ostaje vjerna Bachovom rukopisu, a prva ostaje vjerna modernoj tradiciji sviranja baroka. Sljedeći problem dolazi u prijelazu s takta 15 na takt 18. Gornja nota prevezana je preko takta u trajanju od jedne i pol četvrtinke, a donje tri osminke zapisane su bez ligature. Osminke se u baroku, pogotovo u brzim stavcima, sviraju odvojeno (*staccato*). Rješenje ovog problema bi bio da bez prekidanja gornje povezane note, donje osminke odvajamo izmjenjujući sviranje dvohvata i jednohvata na gornjoj noti.

Iduća zanimljivost dolazi u taktu br. 35, u kojoj se tri glasa istovremeno izmjenjuju tako da jedan ili dva glasa traju cijelu dobu, a ostali glasovi nose melodiju u osminkama. Način na koji je Bach pojednostavio zapis na prvi pogled ne daje jasne upute kako je zamislio njegovu izvedbu. Međutim, u slučaju sličnih situacija u njegovoj Ciacconi, Bach zapisuje na prvoj dobi kako se izvodi rastavljeni akord. Pomoću te informacije, možemo uzeti za primjer uzmah spomenutog dijela, koji je početak nadolazećeg međustavka. Poput uzmaha, možemo cijeli dio odsvirati u osminskim troglasnim akordima. Zapisane polovinke mogu se također odsvirati samo u trenutku kada su zapisane, s ciljem da akustika prostora nastavi njihovo trajanje. Novi problem koji nastaje je utvrđivanje sloga u taktu 38 s pedalnim tonom d. Ovom slučaju nije moguće utvrditi točnu izvedbu, odnosno na izvođaču je da dovoljno dobro odredi vlastitu interpretaciju.

3. Analiza Ysayeve prve sonate

3.1 Predgovor prvoj sonati

E. Ysaye, inspiriran prijateljevom izvedbom prve Bachove sonate za violinu u g-molu, započinje stvaranje vlastitog ciklusa 6 sonata. Ysayeva prva sonata zbog brojnih odlika ostaje kao najdosljedniji citat Bachovoj glazbi. Sonata je napisana u obliku *sonate da chiese*, stavci su lagani-fuga (Fugato)-lagani brzi, zadržava tonalitet g-mola te stavci generalno zadržavaju karakter vjeran Bachovoj glazbi. Usporedba i analiza Ysayeve sonate s Bachovom ostaje vječna tema, upravo iz razloga Ysayeve genijalnosti, originalnosti i vlastitog utjecaja na budućnost violinističke škole.

Prva Ysayeva sonata ima brojne upečatljive značajke. Istovremeno je prisutna privrženost Bachovoj glazbi preko skladanja u stilu neobaroka, međutim stilske odlike se često mijenjaju kroz pojedinačne stavke. Ekspresionizam se nazire od samog početka prvog stavka uz vrlo oštar harmonijski jezik, intenzivan karakter sporog tempa i *forte* dinamike, drastičnih promjena atmosfera kroz brzo mijenjanje vodećeg glasa, plastičnih promjena epizoda itd. Svaki stavak ima jedan ili više impresionističkih trenutaka, prvenstveno kada riječ preuzme melodijska linija napisana u povećanoj ljestvici, podebljana u sekstama ili tercama. Neobarok se često pojavljuje u obliku rastavljenih akorada preko 3 ili 4 žice, dok svaki glas vodi svoju melodiju. Drugi stavak Fugato samo po svojem naslovu najavlja citat polifonih tehnika baroknih skladatelja.

3.2 Analiza stavaka

3.2.1 Grave

Ysaye otvara svoju prvu sonatu vrlo upečatljivo i u stilu ekspresionizma. Sami prvi akord i prva melodijska linija prate mnogo različitih oznaka. Naslov stavka je Grave, odnosno najsporija moguća oznaka tempa. Oznaka karaktera je *Lento assai* (jako široko) uz metronomsku oznaku 54 otkucaja u minuti za osminku. Dinamika je *forte*, a sami akord ima dvije oznake, *tenuto* (izdržano) za cijeli akord i naglasak na melodijskom dijelu akorda. Melodija započinje tonovima es-e-d-cis, što je izmijenjena i transponirana progresija tonova b-a-c-h. Druga doba drugog takta u sebi ima akord od 5 tonova koji je grupiran na dvohvat i trohvat, što je jedna od poznatih Ysayevih skladateljskih tehnika. Peti i šesti taktovi stavka služe kao kratki most unutar istog dijela, u kojima skladatelj pomoću dva glasa koristi violinističke boje određenih intervala na određenim žicama kako bi što bolje ostvario ugođaj stavka. Ova tehnika je vrlo veliki doprinos za violinistički repertoar, jer nadilazi svo znanje harmonije i stilskih razdoblja te u prvi plan stavlja prirodu instrumenta kao izražajno sredstvo. Sljedeća epizoda sastoji se od dva dijela. Prvi dio je jednoglasna linija koja prati oznake karaktera *dolce* i *tranquillo* u *piano* dinamici, a tonalna struktura daje osjećaj misterioznosti. Drugi dio još više pojačava isti osjećaj pomoću linije napisane u čistoj povećanoj ljestvici, udvostručenoj intervalima sekste. Završetak dijela, modulacijom u b-mol, vodi u drugi dio stavka. Glasovi se izmjenjuju u komplementarnoj polifoniji i kromatski. Nekoliko taktova nakon početka drugog dijela, dvostruki ton d, koji se nalazi gotovo točno na pola stavka, kao temeljni ton dominantnog akorda g-mola započinje most do reprize. Vrhunac mosta je virtuozna figura od dvije decime u kojoj se, osim basovog tona, tonovi spuštaju kromatski, nakon čega dolazi melodijski rastavljeni trozvuci u kojima se sukobljavaju gornji i donji glas. Figura vodi u skraćenu reprizu, čiji je jednoglasni dio vrlo vješto variran iz „misteriozne” atmosfere u još nejasniji tonalni obrazac te završava na tonu g. Koda prvog stavka je jedna od najjedinstvenijih Ysayevijih tvorevina. Sama ideja ima zasebne četiri oznake: *tremolo*, na vrhu gudala, *ponticello* i *pianissimo*. Sve oznake zajedno čine zvuk instrumenta koji se može opisati jedino pomoću vlastite impresije. Linija kode je napisana u

polifonom dvoglasju, s povremenim *pizzicatima* lijeve ruke na praznim žicama. Zadnja nota, poput zadnje note u Bachovom Adagiu, vrlo je dugo raspisana kao dvije polovinke s točkom prevezane kroz dva takta, gdje je druga nota pod znakom korone. Kao kod Bacha, tako i Ysaye stvara vrlo neizvjestan kraj stavka u svrhu nadolazećeg, koji je odlikovan jasnom strukturom.

3.2.2 Fugato

Sam naslov stavka vrlo vjerojatno proizlazi iz razloga što je tema u ekspoziciji ponovljena samo jednom. Po baroknim pravilima to ne bi bila fuga, već kanon, ali Ysaye ili nije mogao naći rješenje za treće ponavljanje, ili je razlog nepoznat. Tema traje (bez prve osminske pauze) 2 takta i u sebi sadrži proširenje. Nakon prve imitacije počinje kratki dvoglasni međustavak. Ponovno se tema javlja u dva glasa te slijedi prvi duži međustavak koji započinje jednoglasjem, zatim dvoglasjem, a završava rastavljenim *arpeggio* akordima. Novi nastup teme, kao u Bachovoj fugi, počinje u visokom registru. Kraj prve ekspozicije ima nekoliko epizoda. Prvi dio započinje sinkopiranim motivom u kojima donji glas nastupa povremeno na drugom dijelu prve i druge dobe, a gornji glas se neprekidno mijenja na svakoj drugoj šesnaestinki te modulira u B-dur. Druga ekspozicija započinje s 3 imitacije prve teme, ali je cijelo vrijeme u dvoglasju, nakon čega dolazi novi tipični Ysayev međustavak koji nakon uklona završava u povećanoj ljestvici kroz terce i sekste. Vrhunac druge ekspozicije započinje s temom i imitacijom u širokim akordima bez prohodnih tonova i bez proširenog dijela teme. Prateći uzlaznu, zatim silaznu polifonu progresiju, slijedi nova varijacija u kojima skladatelj „skriva” temu stavka u dugoj šesnaestinskoj triolskoj epizodi, ali pokazuje glavne tonove oznakama *akcenta*. Sužavajući melodiju tonovima bliskim dominantnom temeljnom tonu d, dolazimo do treće ekspozicije koju prvenstveno najavljuje *stretta*. Polifoni jezik se postepeno širi dodavanjem glasova, ritmičkim figurama i usporavanjem tempa. Akordi od 6 tonova vode u vrlo virtuoznu i raskošnu progresiju rastavljenog g-mol kvintakorda, u kojima autor koristi sve 4 prazne žice na violini s ciljem iskorištavanja pune zvučne snage instrumenta. Kraj samog stavka započinje *ad libitum* pasažama koje kreću od tona g pa uzlaze sve g⁴, nakon čega predzadnji takt predstavlja završnu kadencu u najglasnijoj mogućoj dinamici (*fff*) te završava decimom g²-b³ pod oznakom korone.

3.2.3 Allegretto poco scherzoso

Nakon dramatičnog fugata, dolazi spori stavak, koji po svojem uzoru uzima trodobnu mjeru i paralelni durski tonalitet. Tema traje osam taktova i označena je znakom ponavljanja, a započinje akordom koji je označen tako da se odsvira razlomljeno. Općenito šesnaestinska linija ukrašena je triolama na drugom dijelu prve dobe te one daju stavku isti plesni osjećaj koji pomaže ideji smirivanja ugođaja. Odgovor na temu predstavlja mali kontrast pomoću harmonija koje daju dojam tenzije, odnosno dramatičnosti. Vrlo brzo Ysaye ponovno pokazuje svoju vještinu pisanja u različitim stilovima. Epizoda s izmjeničnim i uzlaznim dvohvatima kvinte i kvarte vjerojatno ne poštuje ni jedno pravilo klasičnih harmonijskih pravila, međutim krajnji rezultat može se ravnati s radom majstora impresionizma poput Debussyja ili Ravela. Drugi dio epizode preko progresije rastavljenih septakorda i njihovih obrata vodi u novi nastup skraćene teme. Idući međustavak stvara osjećaj nemira pomoću brojnih kromatskih pomaka, u kojoj skladatelj koristi čak i četvrt-tonove. Posljednji nastup teme započinje ponovljeni A dio. Kraj stavka je *codetta* koja sadrži silazni frigijski tetrakord b-mola i završi u vrlo visokom registru s decimom b2-d3.

3.2.4 Finale con brio

Posljednji stavak ove sonate je u tro-osminskoj mjeri i nosi oznaku Allegro fermo. Tema sadrži oštre osminske akorde i uz svoju prkosnu prirodu prigodno traje 7 taktova, zatim sadrži dvije trotaktne sekvence i kadencira u početni g-mol. Međustavak prati Bachov Presto i nadalje koristi motive koji se svaki put sekvenciraju, a na kraju modulira u B-dur. Glava teme se razrađuje kroz brojne varirane motive, prate karakter stavka pomoću prevezanih ligatura preko taktne crte, kromatskih pomaka i intervala decime. Ponovno se javlja početna tema, ali je naglo prekinuta nakon šestog takta *general-pauzom* pod znakom korone. Veliki kontrastni epizodni dio započinje oznakom dolce i tihom dinamikom, a melodija je ispisana ponovno pomoću povećane ljestvice u sekstama. Dalje se nastavlja neprekidno stvaranje neizvjesnosti uz kromatske harmonijske pomake koji se kontinuirano ne rješavaju te je i sam kraj epizode neriješeni dominantni stupanj a-mola pod koronom.

Nadolazeći segment kulminacije provlači se kroz dugi niz šesnaestinki te je okarakteriziran brojnim ukлонima (a-mol, g-mol s mutacijom, subdominantni c-mol, as-mol). Završna figura kulminacije nosi u gornjem glasu silaznu harmonijsku g-mol ljestvicu, koja jasno najavljuje posljednji nastup glavne teme. Zadnja tema proširuje se sa zadnjih 8 taktova kode.

4. Pogovor analizama

4.1 Bachovo nasljedstvo

Jedna sonata J.S. Bacha sama je po sebi golemi izvor informacija, problematika koje grade i mijenjaju pristup svakog violinista i, na kraju dana, skladba klasične vrijednosti. Priroda sonate za violinu bez pratnje postavlja zahtjevnu zadaću čistog sviranja, bez mogućnosti da se bilo što sakrije u pozadinskoj buci. Polifoni jezik proširuje dijapazon mogućnosti instrumenta do samih granica. Bachovi zahtjevni koncepti u jednom stavku, sonati ili cijelom ciklusu, predstavljaju i zahtjevnu odgovornost izvođača. Bach piše vrlo oskudnim jezikom. Cijela sonata nema niti jednu oznaku dinamike, ligature često ne prate vlastiti obrazac, ne postoji niti jedna oznaka karaktera itd. Poznato je da su za vrijeme baroka izvođači bili obrazovani čitati između redaka, ali u današnje vrijeme kada gledamo 300 godina staru sonatu, nije tako jednostavno odrediti prirodu izvođenja. Upravo iz tog razloga, Bachove sonate, kao najraniji primjer standardnog violinističkog repertoara, predstavljaju jedan od najvažnijih konteksta za stvaranje osobnog umjetničkog jezika.

4.2 Ysayeovo nasljedstvo

Eugene Ysaye svojim ciklusom ostavlja novu glazbu klasične vrijednosti, ali istovremeno i priručnik za njeno izvođenje. Sam autor na početku knjige ostavlja uputu u kojoj sugerira da će, bez obzira na različitost individualnog pristupa tekstu, svatko najbrže doći do cilja ako vjerno prati Ysayeve oznake. Ysayeovo nasljedstvo jest upravo njegov pedagoški otisak u sonatama (i ostalim djelima⁴), kojeg je ostvario tako da niti jednoj noti nije zaboravio objasniti njeno značenje. Cijeli opus obilježen je

⁴ Iwazumi, R. (2010). THE LEGACY OF EUGÈNE YSAÏE: TRANSMITTED, ADAPTED, AND REINTERPRETED. *Notes*, 67(1), 68–88.

detaljnim opisima karaktera, metronomskim oznakama, prstometima, sviranju polifonih dijelova itd. Ovakav razrađeni sustav uvelike pomaže sviraču da pronađe inspiraciju i za Bachovu prvu sonatu.

5. Zaključak

Bach i Ysaye, kao najutjecajniji skladatelji (uz Paganinija) solo djela za violinu, ujedno su i vječni pedagozi. Sviranjem, slušanjem ili analiziranjem njihovih djela rezultira jedino u obliku napretka, bilo to unaprjeđivanje vještine sviranja, razrađivanje osobnog pristupa interpretaciji ili općem znanju instrumenta. Važnost njihovih djela s dobrim razlogom će ostati obavezan dio violinističkog repertoara u obrazovanju svirača.

6. Literatura

1. Iwazumi, R. (2010). THE LEGACY OF EUGÈNE YSAÏE: TRANSMITTED, ADAPTED, AND REINTERPRETED. *Notes*, 67(1), 68–88.
2. Mangsen, S. (2001). Sonata da chiesa. *Grove Music Online*. Retrieved 21 Aug. 2023, from <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000026196>.
3. Powers, H. (2001). Dorian. *Grove Music Online*. Retrieved 21 Aug. 2023, from <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000008032>.
4. Schwarz, B. (2001). Szigeti, Joseph. *Grove Music Online*. Retrieved 21 Aug. 2023, from <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000027314>.

7. Notna građa

1. Johann Sebastian Bach: 6 sonata i partita za violinu, BWV 1001-1006 (Kassel: Bärenreiter Verlag, 1958)
2. Eugene YsaÏe: 6 sonata za violinu solo, Op. 27 (Moskva: Muzyka, n.d., 1965)